Ч. 176 (14.073). Львів, субота 6. липня 1935. Poczt.owa oprtate opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504.060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сенат закінчив свої наради.

ПРОЄКТИ ВИБОРЧИХ ОРДИНАЦІЙ ПРИНЯТІ.

У четвер передполуднем почалось пленарне засідання сенату у справі проектів виб. ординації до сойму і сенату та проекту закону про вибір президента.

На урядових лавках засіли члени уряду з прем. Славеком, державні підсекретарі та вищі урядовці. На вступі марш. Рачкевич виголосив промову, присвячену памяти покійного сенатора Моца. Опісля референт сен. Левенгерц реферував проект закону про виборчу ординацію до сойму. Підкреслив, що ординація запевняє рівне, загальне, безпосереднє і тайне право голосування; творчість одниці і суспільности вважає підоймою збірного життя. Ставить внесок, щоб сенат приняв проект закону в тексті, який устійнив сойм. Якщо ординація матиме якісь помилки або недомагання, можна буде їх усунути пізніше.

В дискусії промовляв перший сен. Ґломбінський (енд.). Новий сойм буде залежний від уряду, нова ординація доведе до розполітикування усіх установ, яких представники входитимуть до окружних колеґій. Це доведе до зросту бюрократії. Ендеки не візьмуть участи у виборах.

Сен. Возьніцький (люд.) нарікає, що нова конституція і проекти виборчих ординацій відбирають права польському людові, які дотепер мав. За відзискання цих прав буде вестись боротьба.

Сен. Клушинська (ППС) виголосила довшу промову з гострою критикою проекту. Запевняє, що відібрання політичних прав польським масам доведе до внутрішніх потрясень. Тому польські соціялісти збойкотують вибори до сойму, які переводитимуть на основі виборчої ординації клюбу Б. Б.

По короткій перерві промовляв **сен. Юліян Павликовський** (Укр. Клюб). Представники українського народу в соймі і сенаті боролись за територіяльну автономію, щоб при зміні політичного устрою в рямцях нової конституції забезпечити собі права природного розвитку. Поправки, що їх зголосили українські посли, сойм відкинув. Ці поправки промовець далі піддержує. Український Клюб переконаний, що сповнив свій обовязок до кінця остерігаючи перед помилками, які вже нераз затяжили злощасно на польсько-українських взаєминах.

Сен. Міхейда (х-д і НПР) та сен. Васютинський (енд.) гостро критикували проект. Сен. Ута (нім.) заявив, що його клюб буде голосувати проти проекту.

Опісля промовляв **сен. Іван Макух** (укр. рад.). Виборчі округи кривдять українське населення і відбирають змогу вибрати власних представників. Це в першу чергу торкається Лемківщини, Підляша і Холмщини.

По промові сен. Богушевського (ком.) і відповіди сен. Еренкрайца (ББ) відбулось два поіменні голосування. У першім голосуванні за внеском сен. Клушинської (ППС), щоб відкинути проект виборчої ординації голосувало 25 сенаторів проти 62.

Опісля сенат приняв проект виборчої ординації до сойму, відкинувши всі поправки опозиції 64 голосами проти 24. Віддано дві картки білі.

Після того сен. Роман зреферував проект виборчої ординації до сенату, який теж сенат приняв, відкидаючи всі поправки опозиції. Вкінці після приняття проекту закону про вибір президента маршал сенату замкнув засідання сенату. Таким чином надзвичайна сесія сенату закінчила свої праці.

Перед поворотом Габсбурґів до Австрії.

ВІДЕНЬ, ПАТ. Рада міністрів предложила державній раді проект закону, який касує заборону мешкати Габсбурґам в Австрії. Одночасно проект закону уповажнює уряд постепенно звертати Габсбурґам приватне майно, якщо воно не має мистецької і наукової вартости. Крім того проект передбачує, що права третіх осіб які їх у міжчасі придбали, не будуть нарушені. Рада міністрів стоїть на становищі, що цей проект закону частинно направляє заподіяну кривду Габсбурґам і одночасно забезпечує найважніші інтереси держави і населення.

У розмові з представником аґенції Райтера архикн. Отто заявив, що не вернеться до Австрії, доки не згодяться на це всі зацікавлені партії.

ПАРИЖ, ПАТ. Авас повідомляє: Державна рада одноголосно приняла проект закону у справі Габсбурґів. Закон позваляє видавати австрійські пашпорти Габсбурґам, але не позволяє на побут в Австрії. Крім того запевняє родині колишньої цісаревої Зити скромну платню та забезпечує побут за кордоном.

ВІДЕНЬ, ПАТ. Міністр закордонних справ Берґер-Вальденеґ заявив: Принятий закон не має нічого спільного з приверненням Габсбурґів. Привернення монархії покищо неактуальне. Закордонні держави можуть довіряти слову австрійського уряду, що не оголосить ніякого закону, який довів би до ускладнень в Европі.

НЕЩАСЛИВИЙ КРОК.

ПАРИЖ, 5. 7. ПАТ. „Пті Парізієн“ пише, що зміна статуту Габсбурґів є нещасливим кроком. Віденський уряд повинен був здержатись тепер від подібного виступу. Щоденник побоюється, що Прага, Букарешт і Білгород, себто держави Малої Антанти вважатимуть привернення монархії Габсбурґів за притоку до війни. Одним словом французька преса побоюється, щоб новий закон не довів до нових ускладнень у середущій Европі.

Зате провідник австрійських леґітимістів барон фон Візнер в інтервю з кореспондентом „Пті Журналь“ заявив: Традиційна монархія є единим засобом, який забезпечить Австрії рівновагу і незалежність. Сукцесійні держави не мають чого боятись з привернення монархії, бо поворот Габсбурґів може спинити зріст панґерманізму.

Протест проти співпраці радикалів зі соціялістами і комуністами.

ПАРИЖ, ПАТ. Пфайфер, колишній ґенеральний секретар і заступник голови радикальної партії зголосив димісію на руки голови партії мін. Еріота. Як мотиви подав, що радикально-соціяльна партія все більше хилиться до співпраці зі соціялістами і комуністами. В останнім місяці партія довела двічі до кризи уряду, яка не мала ніякого змислу і була небезпечна. До того 14. липня радикали будуть офіційно дефілювати з комуністами і соціялістами. І замість виступити проти фашистів і комуністів, прилучаться до одних проти других, з чого користають міжнародні елементи.

Відкинули касацію мемельських німців.

КОВНО, 5. 7. ПАТ. Найвищий суд, майже по двох місяцях виготовив мотиви присуду, яким відкинув касаційну скаргу засуджених у т. зв. мемельськім процесі. Після переслання мотивів военному трибуналові присуд став правосильний. Тепер трибунал зарядить конфіскату майна засуджених та замінить арешт на вязницю

ПЕРЕД НОВОЮ ФРАНЦУСЬКОЮ РЕВОЛЮЦІЄЮ?!

Львів, 5 липня 1935.

Всі знаки на французькому небі й французькій землі вказують на те, що край той же не і швидко і певно до крівавої розправи двох непримирних тамошніх таборів, розправи, яка зажди неминуче мусить приходити тоді, коли між двома суперниками вичерпана всяка словесна дискусія, а їхній хист організаційний та віра у слушність справи, получена з вродженим темпераментом, не дозволяють залишити поле противникові. Досить сказати, що відносини у Франції дійшли до того, що істнують організації, які вже нині мобілізують сестри милосердя та медикаменти, потрібні для жертв — громадянської війни! Тому казати про громадянську війну у Франції це ніяка ересь і ніяке перебільшення: це просто найактуальніша проблема, від якої залежить „бути—не—бути“ державного устрою Франції. Нічого й казать, що наслідки громадянської війни слідні не тільки на перипетіях внутрішнього характеру: на випадок яких-небудь поважніших внутрішньо-політичних потрясень у Франції — змінилась би відразу ціла міжнародня конюнктура. Адже великодержава, якої громадяни займаються вирізуванням самих себе, автоматично перестає грати ролю могутнього реґулюючого міжнародного чинника, — її міжнародній престіж летить стрімголов і завжди може докотитись до місця, в якому починається встрявання чужинецьких сил у внутрішні справи хворого, небезпечного для сусідів своїми заразками, організму. Історичні прецеденси з тією самою Францією дають право до міркувань на цю тему: з початком XVIII. ст. за панування Людвика XIV., люди теж називалиб фантазією те, що під кінець того століття робили пп. Дантон, Робеспіє і Мара, — на початку XIX. ст., після коронації Наполеона I. також злочинною фантазією було б розгортати примарні образи комуни з весни 1871. р., та й у 1919 році булиб у Франції висміяли кожного, хто лепетав би тоді про міліони французьких фашистів і комуністів, які взаємно погрожують собі не тільки „невинними“ револьверами, але власними летунськими ескадрами й організованими на військовий лад кадрами фанатиків.

Внутрішня ситуація Франції справді трагічна. Її трагізм ось у чому: 1) теперішній устрій, побудований на конституції з 24. II. 1875., з його витвореними парляментарними звичаями та при істнуючій одночасно господарській кризі, — ніяк не може втриматись; 2) упадок кабінету Думерга і чергових двох дальших кабінетів та нинішня хитка підстава кабінету Ляваля вказує, що переведення реформи конституції мирним і леґальним шляхом абсолютно неможливе, а евент. нові вибори також не дають ніякої надії на таку поправу міжпартійного відношення сил, щоб така леґальна реформа

стала можлива. Тому те, що нині діється у Франції, є цілком льогічним наслідком тієї квадратури кола: поза парляментом творяться сили, які шукають виходу з ситуації на шляхах, замкнених для президента республики, що мусить триматися букви конституційного закону.

Ті два непримирні французькі табори, це з одного боку т. зв. єдиний фронт, який полягає на тісній співпраці соціялістів (Блюма) і комуністів (Кашена) та який обхоплює своїми впливами цілу низку інших організацій, має величезну підтримку у цілих станах (напр. стан народнього і середнього вчительства), і м. і. спірається на могутніх впливах французьких масонських льож, — і з другого боку фашистівська організація „Французька Солідарність" з майором Жаном Ренодом на чолі і „Вогнений Хрест" з полк. Ля Роком на чолі. Важко оперувати числами, коли мова йде про силу тих організацій та їхні фактичні впливи. Однак нема сумніву, що і прихильники оборони републиканського ладу разом з комуністами переступають міліон, і так само сили двох названих організацій плюс організація комбатантів, йдуть у шість цифер. Провідник „Вогненного Хреста" заявив недавно у пресовому інтерваю, що ще 5. лютого 1934 його організація мала 30.000 членів, — тепер вона має поверх 320.000, а місячний приплив нових членів хитається між 10 до 16 тисяч осіб. Кожна з тих організацій має свої банки, обертає величезними капіталами, втримує безумовно тайні склади зброї та організує своїх членів так, як їх організував он хочби Адольф Гітлер: ріжниця між німецькими і французькими відносинами та, що коли в Німеччині націонал-соціялістичний рух проявив таку динаміку, що після легальної передачі Гітлерові становища канцлера всякий спротив лівих елементів був неможливий, — у Франції у наступі находяться комуністи і підлеглі їхнім впливам ліві групи та масонерія, а правиця тільки погрожує реакцією на випадок спроби соціялістично-комуністичного фронту захопити всю владу в свої руки.

Тимчасом події розвиваються у такому напрямку, що справді внедовзі „товаріші" Блюм-Кашен зможуть сягнути за повнотою влади. Сьогодні, як відомо, соціялістична лівиця веде опозицію. Язичком при вазі є все ще соціялісти-радикали. І ось наступ соціялістів і комуністів пішов на соціял-радикальну, по своїй суті маломіщанську партію, приєднюючи її членів для ідеї „єдиного фронту". Саме вчора відбулися наради виконавчого комітету тієї партії, яка має в теперішньому уряді кількох міністрів, на чолі з Еріотом, лідером партії Еріо

заступає „праве" крило партії (заядлий при-
хильник союзу з Совітами!), остільки, що вва-
жає річчю доцільною співпрацювати в урядах
„національної єдности", разом з правими пар-
тіями, до групи Марена включно. Відносини в
партії дійшли до того, що сьогодні фактично
Еріо найшовся вже у меншині у власній пар-
тії: резолюція, зголошена недавнім генераль-
ним секретарем партії Пфайфером, що партія
однаково осуджує фашизм як комунізм, навіть
не була піддана голосуванню, а виступ його
проти співпраці з комуністами стрінувся з за-
гальним спротивом. Остаточно Пфайфер ви-
ступив з партії, не вважаючи можливим навіть
боротися за свої погляди в організації, в якій
ще кілька літ тому мав величезний голос. Нема
вже сумніву, що карієра Еріота наближується
до кінця (з „Ліги оборони прав людини" вже
його викинули), що його партійний суперник
кол. премієр Даладіє бере верх і що через те
й доля кабінету Лаваля зависла на волоску.

Той волосок може відрватися вже 14 липня
ц. р.: у традиційні роковини здобуття Бастилії
10 лівих організацій демонструватиме на вули-
цях Парижа, маніфестуючи свою вірність ІІІ.
Републиці під трьохколіровим і ...червоним
прапором! Одночасно окрему демонстрацію
(теж в обороні Републики!) заповів „Вогненний
Хрест". Чи обійдеться без того, щоб на вули-
цях Парижа не появились також регулярні вій-
ська Републики, — проти кого уряд вжив би їх
і як ті війська повелись би, коли їм казали
стріляти (комуністична агітація зробила й се-
ред армії шалені поступи) — це саме питання,
яке тривожить сьогодні всю світову пресу. Оборонців Републики так багато, що вони можуть її дуже легко — завалити!

Очевидно, що всі ті, які вважають комунізм і впливи Москви найбільшим нещастям, бажають собі — і Франції — щоби прийшов крах тамошньої большевизації, без огляду на те, якими засобами і при яких потрясеннях.

З голосів української преси.

Волинь і її життя.

„Новий Час" з 5. липня ц. р. приносить статтю про Волинь п. з. „Глухі вісті". Навязавши до відомої нашим читачам статті консервативного часу про політику на Волині, автор подає від себе такі міркування:

„Щоб зрозуміти те все, що діється сьогодні на Волині, слід кинути оком взад, до перших років її життя в Польщі. Ще в 1922. р., коли українське громадянство Сх. Галичини обстоювало повну негацію своєї приналежности до польської держави і вслід за тим збойкотувало тодішні вибори до польського сойму, українське громадянство Волині поставилося до них позитивно. Маючи на увазі жахливі відносини, що запанували під червоним займанцем, волинські українці думали, що не зрікаючись своїх національних ідеалів, зможуть у відродженій Польщі плекати свої національні почування, збагачувати свою рідну культуру та розбудовувати своє господарське життя.

І треба признати, що ці вибори перевели справедливо, що й позначилося на кількості здобутих українцями мандатів. Здавалося, що вслід за тими виборами польський уряд і польське громадянство, рахуючись з дійсним станом, приміняться до українського життя так, що воно найде змогу до творчого вияву своєї енергії. Та на жаль, сподівання залишились тільки сподіваннями. Це виявили заступні вибори, що відбулися в 1928. р., а ще більше маркантно сойм. вибори з 1930. р. Завдяки своєрідним умовинам до голосу прийшли люди, що не відповідали настроям і бажанням українського населення Волині, що не маючи твердого опертя в народній українській масі, не змогли нічого для неї виборoти, чи хоч би оборонити цих прав, що їх домагалась і домагається вона. Вправді вшехпольська преса ще й сьогодні горлає про шкідливість „української політики" на Волині, забуваючи про те, що — як виказала практика — ця т. зв. українофільська політика мала наскрізь формальний характер. Була тільки вивіска, за якою бракувало зовсім українського змісту, хочби такого, що його бачимо в Сх. Галичині.

Не диво тому, що з одної сторони зустрічаємося, як це стверджує стаття в „Часі", з неспокоями, значить, невдоволенням, з другої з щораз новими заявами льояльности. Розуміється, що цей стан не може вдоволяти ні польського уряду ні українського громадянства. Він витворює це нездорове підложжя, на якому можуть гарцювати ті, що хочуть, як каже народня пословиця — „пострілити нараз двох заяців". Цим чинником є ніхто інший, як воюючий комунізм, що, як і в інших подібних випадках, так і тут використовує положення для своїх розкладових цілей. В істнуючих умовинах йому вдається послугуватися пануючими настроями і втягати і цих, малосвідомих одиниць, що в дійсності не є ніякими комуністами, а є тільки влячним, мимовільним

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 3)

ҐМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади з перед 20-ти літ.

Була в таборі і своя окрема залізнича стація, получена рейками з головною ґміндівською стацією. Серединою табору у всіх напрямках були переведені вузькі рейки для перевозу ручними візками тягарів, вивозу сміття, тощо. Поміж секціями провадили вулички, поназивані іменами відомих людей з німецького світу; одна вулиця носила ймення Митрополита Шептицького. До табору провадив один вїзд брамою з дороги, що вела з Ґмінду до Вайтри. Ліворуч біля брами була евіденційна льожа для запису і контролі тих, що приходили і відходили. За брамою праворуч стояв передовсім будинок касиновий, за ним три баракові будинки для вартівничого відділу і жандармерії. Спершу табор сторожив відділ військових ополченців, під командою резервового поручника д-ра Громана. Потім цей відділ стягнули на війну, а до стороження табору прислали відділ „інвалідів", що навіть не мали військових крісів, лише звичайні рушниці. Відділ таборової жандармерії складався з людей, що всі без вимку знали чеську мову, хоч її сахалися; тому наші люди не мали труднощів з ними порозумітися. Командантом був німець — Кляпец; людина понад лад проворна, хитра і гнучка.

Головна вулиця, що вела в табор, і дві бічні головні, були виложені асфальтом; всі інші шутровані. Ліворуч головної вулиці, недалеко брами, стояв будинок почти, телеграфу і телефону. Почтою завідував німець, але для вигоди виселенців урядував українець Р. Стеткевич; був і український листонос — Теодор Мороз. За почтою стояла кантина для (німецької і української) інтелігенції, в якій харчувалася також ціла управа. За нею, обведений дротяною сітковою огорожею, довгий поверховий будинок таборової управи. В партері були бюра, поверх замешкували члени управи і деякі службовці з української інтелігенції. Фронтова довжина цього будинку була на 46 метрів, бічні крила по 15 метрів. Посередині фасади був рундук, а над ним простора галерія, з якої намісник при нагоді відвидин табору, та бувало й інші достойники промовляли і відбирали принагідні чолобитні. Повище стояв будинок для затрудненого в управі персоналу, за ним — товаровий дім („Waarenhaus"). Позаду, за таборовою управою, обведена огорожою товпилася окрема ґрупа будинків, в яких містилися всілякі магазини, стайні, пекарня, електрівня, різня, ледівня, десинфекція відходів і станиця вогневої сторожі.

Напроти будинку управи, по правому боці головної вулиці, були шпитальні секції з 15 шпиталями, аптикою, шпитальними магазинами, аптичними, головною амбуляторією і будинком для десинфекції.

Посередині табору незабудована площа, завдовшки і завширшки по 200 метрів, на якій стояла т. зв. „літня сцена". Була вона вибудована зокрема для Шевченківського обходу у 1915. році і мала служити для всіх взагалі врочистих обходів і концертів у таборі. Та, відбулися в ній всього два такі обходи у 1915. році — Шевченківський і цісарський. Так літня сцена — сама собою гарна і вигідна — показалася через брак салі для видців непрактичною, а в зимі неужиточною. Тому обернено її опісля на склад всілякого інжинірського знадібя. З весною 1915. року була вона необхідною, бо без неї годі було влаштувати в таборі якенебудь на ширшу мірку закроєне Шевченківське свято, що його з огляду на обставини того часу, вирішено уладити в таборі якнайурочистіше. Управа табору й чути не хотіла, щоби виставити окремий театральний і концеретовий барак. Зате згодилася побудувати саме на тій площі біля церкви літню сцену Ліпше було щось, як ніщо.

Перед тією площею, фронтом до головної дороги, у кількадесятиметровій віддалі від неї, пишалася таборова церква з чотирогранною, плоско втятою вежею, що була за дзвіницю і за вартівню. Відси видно було цілий табор як на тарілці. Напроти входових дверей церкви доходилось дорогою ще до другої таборової брами. Тому, що вона була збита з березових деревен, її називано загально — „березовою брамою". Вона відділювала табор живих від табору мертвих: — цвинтар.

Церква була обчислена на 2.500 людей.

Позаду табору під лісом, було 6 окремих пральних кухонь; крім цього чотири на секціях та одна центральна пральня за стайнями. Пральні були вибетоновані й уладжені якнайпрактичніше. Все в них було повно жіноти. Для старців і немічників були уладжені окремі захисти в чотирьох секційних бараках; для дітей у двох. Крім цього були ще два сиротинці, а впродовж 1916. року заложено особливі захисти для дівчат і хлопців.

засобом для комуністичної акції. А вислід всього того — як читаємо в „Часі“ — є вбиті й ранені. І це по обох сторонах. Розуміється, що куди слабшою фізичною стороною є тут українці, тож їх втрати мусять бути непомірно більші. А що більше — за всякими кривавими подіями приходять репресії, що засягають теж зовсім невинних людей. Витворюється стан загального роздразнення, в якому припиняється всяка творча праця.

Глухі вісті, що наспівають із Волині, мусять затривожити серце кожного українця. Почування національної єдности і братерської любови, каже нам зацікавитися подіями на Волині. Кожна наша жертва є для нас болюча, зокрема тоді, якщо вона паде, як несвідомий засіб не тільки чужих, але в додатку наскрізь ворожих чинників. Український нарід хоче жити виключно своїм життям і своєю власною працею, закріплювати за собою шлях до свого кращого майбутнього. Українська публична опінія занепокоєна глухими вістками про події на Волині“.

Найновіша праця мистця Ол. Новаківського.

Католицький тижневик „Мета“ (ч. 26. з 7. VII.) приносить фахову статтю д-ра Волод. Залозецького під назвою „Святоюрська Мадонна“. У ній читаємо:

„Запрестольний образ в Архикатедральнім храмі св. Юра має бути замінений зображенням Богородиці Милосердя кисти О. Новаківського. Артист взявся з молодечим ентузіязмом до праці і викінчив ряд студій, якими підходить до розвязки мистецької проблеми Святоюрської Мадонни.

Заки вглибимося в студії артиста, не від речі буде застановитися над тематикою Богородиці Милосердя в її відношенні до нутра Святоюрського храму.

Доби, які витворили органічний стиль, відкидають постулят стилевого применення до мистецтва минулої доби. Ніхто в добі ренесансу або барока не реставрував памяток ґотицького мистецтва в ґотицькому стилі. Також і сучасність перемогла т. зв. історизм у мистецтві, і нині нікого вже не відтворює „в історичному дусі“ памяток минулих століть. „Мутатіс мутандіс“ відноситься це і до „Святоюрської Мадонни. Запрестольна Мадонна не мусить відтворювати цього стилю, в якому виконане нутро Святоюрського храму та іконостас, т. зн. стилю рококо.

Всеж таки мистець стоїть перед своєрідними вимогами середовища. Ці вимоги є загально-нормуючого характеру і випливають з наставлення церковного мистецтва. Вонож глядить на стару традицію і на розроблену тематику. Розвивати тут нові мистецькі проблеми є тяжче, ніж там, де тих норм нема. Але які великі мистецькі твори повставали з того напруження між індивідуалізмом мистця і загальними вимогами (часто навіть не без затяжних конфліктів) — про це свідчать твори Михайла Анґела.

В конкретному випадку справа тематики Богородиці утруднена рядом обставин. Передовсім невиробленістю новітнього церк. мистецтва, яке щойно стоїть перед початком відродження. Далі неусталеністю безпосередньої традиції. Тема Богородиці, яку відтворює артист — мало у нас розроблена в добі барока. Вона натомісць більше знана в старій византійській добі. Там виступає вона напр. як окраса головного вівтаря в Софійському Соборі в Києві, — і знаємо, що вона була частіше в тій формі репльікована. Велику ролю грала також Богородиця в композиції Покрови. Інше значіння мали іконні зображення Богородиць, напр. Богородиця Умилення. В новіших часах розробив цю нову тему в неовізантійській манірі Холодний у вітражі Волоської Церкви. Вона є доказом, що старі теми можна творчо оживлювати.

Між найріжнороднішими студіями О. Новаківського можна вже нині розріжнити два головні типи Мадон:

1) Строго-стилевий, репрезентативно-церковний (у першій студії та в останніх шкіцах).

2) Бароковий, зі сильним народнім характером (Мадонна гуцульська, степова, кілька варіянтів Мадонни сріблистої, Мадонна фіолетна і т. д.).

Ті два типи ріжняться від себе відмінною концепцією. В першім типі менше барокової динаміки, більше спокою, в обличчі панує строгість, недоступність, здистансування. Вона йде за давнішими традиціями: Взнесла, аристократична, строга — викликує милосердя не через милосердну усмішку, а через те, що Вона сама в своїм болю замкнена: що терпить, але в терпінні зовсім не віддається другим. Терпіння не має характеру індивідуального та субєктивного, тільки обєктивно-загальний. Буття, т. зн. буття в терпінні перемагає змінчивість скороминаючого, субєктивного, настроєвого моменту. Свою Божественність вона несе як посуду і підносить глядача до себе. З тим загальним характером вяжеться і характеристика одягу: він є понадіндивідуальний і має характер ідеального хитону.

В другому типі Мадонни переважає індивідуальний характер. Загально-ідеальний стиль уступив індивідуалізації. Це відбивається передовсім в її більш народнім характері, який пробивається в обличчі та в одягу. І хоч цей народній, характер також ідеалізований, — але всеж він інакше розуміє Божественність. Божественність не є тут антитезою дійсности; вона має характер вніідеалізованого народнього типу. Одяг, стяжки, мережанки і обличча, мають тут безпосередню життєву свіжість; вони шукають близькости глядача, а скорий рух і підхоплення моменту вказують, що річ іде тут не про надіндивідуальну взнеслість, а про індивідуальну безпосередність.

Ці ріжниці пробиваються також у кольористиці. В першому зображенні кольористика спокійніша, голубий ґіматіон Мадонни замикає її в собі й ізолює від розбурханого тла — в другім динаміці виразу відповідає динаміка коліру. Відмітимо в однім випадку другого типу нахил до успокоєння кольористичної динаміки фіолетним тоном — у другім гармонію красок у зіставленні, яке нагадує мозаїки або емалію.

Не нам рішати, який шкіц стане основою образу Святоюрської Мадонни, — бо це залежить виключно від мистецької інтуїції артиста. Але якщо річ іде про деякі загальні критерії, — то здається, що тип строгої стилевої Мадонни лежить більше по лінії шукання нових шляхів нашого релігійного мистецтва. Розвязка її багато тяжча, менше популярна, — але вказує на творче одуховлення традиції в злуці з вимогами новочасного мистецтва. Коли арист так чи інакше кладе ці проблеми в основу розвязки типів Мадонни — то це вказує на сильну мистецьку життєвість. Така праця тим самим стає важним етапом на шляху відродження українського новочасного релігійного мистецтва“.

З наведеного бачимо, що наш незрівнянний мистець Ол. Новаківський працює над Святоюрською Мадонною дуже інтензивно. На жаль, робить це в дуже важких матеріяльних обставинах. Він поважно недужий на одно око, коли не відпічне і не вилікується, то це може бути катастрофальне для його зору й мистецької творчости. Тому треба йому допомогти лікуватись і виїхати на кількатижневий відпочинок. Помогти дуже легко. Вистане закупити в нього два три образи за готівку. Звертаємо на це увагу наших меценатів мистецтва, гуманістів і заможніших громадян та апелюємо до них, щоби помогли талановитому мистцеві.

Совітсько-румунські залізничі наради.

БУКАРЕШТ, 5. VII. ПАТ. Аґенція Радор повідомляє: Румунська залізнича делеґація під проводом Табиковичі, голови адміністраційної ради румунських залізниць виїде нині до Одеси, щоби взяти участь у працях мішаної комісії. Мають підготовити віднову залізничої комунікації між Румунією і СССР., що сталося би при кінці вересня, коли то відбудують міст на Дністрі. Мішана комісія зійдеться в неділю та обговорить усі питання нормальної особової і товарової комунікації. Крім того Табиковичі має говорити з совітською делеґацією про товарообмін.

В сімнацятій секції, напроти „люксусових“ бараків, заложено в секційній кухні — кіно. Це характеристичне для тодішніх таборових відносин, що „проживна консорція“, яка своїм коштом це кіно оснувала і на свій рахунок провадила, дістала на ту ціль без труднощів таборову кухню, коли нам було важко допроситися будьякої, хоч провізоричної сцени. Не було це кіно знамените і не висвітлювало блискучих фільм; зрештою, таких тоді не було. Але фреквенцію двічі в тижні мало запевнену. Селянські вступи продавалися по 20, відтак і по 10 сотиків. На рахунок тої самої „консорції“ була також ведена в таборі окрема кантина для селян у четвертій секції. Своїм виглядом нагадувала ця кантина велику сільську коршму. Клієнтелі в ній ніколи не бракувало. Продажа горівки була заборонена.

Годі промовчати, що літом 1915. року довершено в таборі багато уліпшень, направок і нових будівель з цегли, як сирітські захисти, або поверховий дім для лікарів. Старі деревляні будівлі, які вже по одному році розліталися, підмуровано, скріплено і повставлювано підлоги. У загальних бараках вимурували кухні, на недостачу яких люди безнастанно нарікали, і впровадили муровані комини, чим зменшено небезпеку вогню. Урегулювали каналізацію, виасфальтували головні, вишутрували всі інші вулиці, перебудували відходові місця, купальні, пральні, кухні, впорядкували кладовище. Для ефекту позакладали квітники і поставили нову вїздову браму. Були частинно успішні заходи коло винищення щурів і блощиць, які в таборі лячно розвелися і людям так дошкулювали, що з цього приводу була скарга аж до послів. З Відня спровадили фахівців, що взялися за винищення тієї язви і добилися деяких успіхів; проте вона пережила табор.

Були в таборі і пожежі, щоправда — не катастрофальні. З поменших — займилася кілька разів у коминах сажа; 23. листопада займилася стіна в школі і 24. листопада в бараці ч. 44 внаслідку лихої ізоляції стін етернітом. Тому всі ізоляції негайно заступлено іншими. У травні 1916. року знявся вогонь у четвертому шпиталі, тоді навіть досить переповненому, однак його погасили без ніякої паніки. У серпні 1916. року згорів цілий маґазин з соломою. Найбільша і найнебезпечніша пожежа була 20. листопада 1915. року, коли під вечір займилися і до тла згоріли два „люксусові“ бараки. При цій пожежі як і при всіх інших, вітру або зовсім не було, або був — від табору. При пожежі тих двох „люксусових“ бараків можна собі було уявити, що сталось би з цілим табором, якщоб вона шаліла підчас тих моторошніх буревіїв, які так часто ганялися по ґміндівському таборі. Ще й нині лячно за те подумати. Оба бараки, що їх вогонь захопив, моментально горіли як смолоскипи, так швидко і нагально, що ледви можна було повиносити з них статки. Вогнева сторожа боролася з живлом завзято, проте була супроти нього безсильна. Хоронила лиш сумежні бараки, що їй легко приходилося, бо вітер ніс в інший бік. Інакше, — булоб з величавого табору одно примарне попелище. Та злі духи не проминали і таких лячних нагод, щоб дати волю своїй діявольській пропаґанді. Спинювали людей від рятунку:

— Лиши, нехай горить! Нехай чорти все беруть... Все одно!... Нехай що мерщій все завалиться...

(Далі буде.)

Чи це політично?

Прилюдний запит до управи Польського Радія під враженням одної української авдиції з Москви.

Радіовисильник Комінтерну доволі часто тепер дає авдиції з чисто-українською програмою. Чим більше й жорстокіше давлять вони, червоні сатрапи, українство, тим частіше назверх для призору пускають за границю блахмана, буцім то все там у них, за словом Шевченка, „благоденствує". Аранжують вони свою пропаганду на експорт так спритно: бо ямі авдиції прегарні, без огляду на свою нещиру, пропагандивно-політичну ціль.

В останніх днях прослухав я в суботу 29. червня ц. р. вранці український концерт із грамофонових плит, але не списав його. Концерт був прегарний, тільки спікерка, зроду росіянка або жидівка, злобно перекручувала вимову українських слів. Наприклад „Їхав козак на війноньку" перекрутила вона „на вайненьку".

Вдруге в понеділок 1-го липня ц. р. в годині 8.30 ранку з московської радіостації знову пішла по світі українська пісня. Насамперед арія з опери „Запорожець за Дунаєм", тільки не дослухав я, хто співав ролю Урхана. Дикція знаменита, вимова чисто-українська, чудова, не подібна до провокаторсько-злобної „болтанини" жидівських чи російських спікерок і спікерів київської, харківської, одеської чи дніпропетровської радіостацій. Не потребуєте затуляти вуха, ні втікати з хати, ні квапно накручувати радіоприймача на іншу радієвисильну стацію, навпаки — ви слухаєте з насолодою любої мельодії правдиво-українського слова й співу. Потім орхестра під управою Йоріша відіграла гопака з опери Аркаса в обрібці тогож Йоріша. Далі „заслужений артист" Татаржинський у супроводі капелі бандуристів під управою Михайлова відспівав „Взяв би я бандуру". (При цій нагоді мушу ствердити, що супровід бандури надається незвичайно добре до наших народніх пісень і цей винахід слід би завести й у нас, у Галичині, де ми знаємо тільки фортепіяновий супровід). Далі театр. артист Козловський у супроводі капелі бандуристів під орудою Михайлова відспівав сольову партію „Сонце низенько" й укупі з артистом харківського театру Ілішком (?) пісню „Коли розлучаються двоє". Потім сама капеля бандуристів під управою Михайлова виконала „народню польку". Чергою жіночий хоровий ансамбль під орудою Занхомейца (?) проспівав дві українські пісні, а саме „Дощик, дощик падає дрібненько" та „І шумить і гуде, дрібен дощик іде". Закінчився цей радієвий концерт із Москви композицією „Штукарка" (?), що теж відіграла капеля бандуристів під управою Михайлова.

А тепер запит до Польського Радія у Варшаві й у Львові: де, коли і скільки разів до року влаштовуєте українські авдиції й години для українських радіоабонентів? Чи нам за нашим словом і піснею треба шукати аж у Москві, Празі, Ослью, Франкфурті, Кошицях, Ню-Йорку??! Чи це політично — брати гроші від українського населення й українських радіоабонентів та нічого в заміну їм не давати?!

Радіопередплатник.

З приводу 25-ліття білоруського театру.

(Кореспонденція з Вильна).

З приводу святкування 25-ліття білоруського театру всякі журнали і газети, головно польські, розписуються на тему білоруського відродження. Стверджують дуже слабий розгін розвитку білорусів, коли їх селяни і з виленського і з новгородського (та й з білостоцького) воєвідства на запит відповідають, що вони „тутейші". Оця 2-міліонова маса ще спить у темноті. Хоч білоруський гимн зачинається: „Ад вєка ми спалі, но нас разбудзілі.." (зараз по світовій війні гимном їх був „Чегож нам не петі, чего не гудзіць, калі в нашей хатє парядок ідзіць..").

До сну білоруської маси причиняються невідрадні умовини їх життя, погіршувані ще кризою, податками і секвестраторами. Сама природа, лісисто-болотнисто-піскові околиці, анальфабетизм і алькоголь, примітивна нужда, брак енергії, а також недовіря до чужих ще більше унаглядюють невідрадний стан. Загально всюди видно матеріяльну нужду і духове убожество. Один із білоруських поетів, Станислав Стаґкевіч написав перед 10 літами вірш:

„Калі пройдзе зіма?
Усьо чекає наш брат,
Бо у нас хлеба німа
Ужо од самих каляд!
Ні адной пилини!
Сталі пусткі кругом,
І Бог знає як ми
Ужо зіму пражывйом?"

Так було колись, так є і тепер. У тих самих лапцях із лика і в брудній свитці білоруський селянин думав лише, як прожити. Про це виключно і розмовляють на „простій", „віосковій" (як кажуть самі) мові. В хатах „хлеба німа", а від села до села треба воліктися десятки кільометрів по вибоях, пісках і багнищах.

А й дивне, що серед таких обставин є ще і такі, як напр. один із старої шляхти, що став завзятим білорусом і всюди це своє переконання маніфестує. Білоруська інтеліґенція заявляє твердо, що „почувається виразно до національної своєї відрубности".

Упертий білоруський селянин є твердий у житті. Він скотину більше цінить як власну дитину, яку бе, занедбує; дитина ходить голодна, гола і некупана від уродження.

У білорусів, так інтеліґентів як і в селян, віроісповідання не рішає про національність. Це мабуть вплив від литовців. І **латинники білоруси** (які там повстали так само як і у нас) **не піддаються ніяк польонізації**. Польські ґазети білкають, що „вшеляко не поддайон сен". А православні білоруси також не русифікуються, також витривалі, коли росіян дуже багацько „на кресах" перейшло на католицизм, і то є дуже частим явищем між росіянами; вже є багацько Station Станіславів Іванових. Сприяють польонізації і російські попи, що часто влаштовують державні свята, говорять по польськи, виголошують про-

М. ВОЗНЯК.

Михайло Ґрабовський

про два молодечі твори Панька Куліша.

Адам Бар опублікував у виданнях Польської Академії Наук, а саме в III. т. другої серії „Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce" в 1934. р. в Кракові „Michała Grabowskiego listy literackie", а між ними лист Михайла Ґрабовського до Юзефа Крашевського, писаний з Олександрівки дня 31. липня 1843. р. Останній слиже в цілості присвячений двом молодечим писанням Панька Куліша: вальтер-скотівській повісті „Михайло Чарнишенко" та спробі епопеї „Україна".

„Вихід на світ нового „Mindowsa", — писав Ґрабовський до Крашевського, — така поважна й ґрунтовна рецензія о. Головінського (себто в „Tygodniku Petersburskim" із 1843. р.), що доказує епічний характер цієї композиції, склонює мене звернутись до тебе з повідомленням про другий епічний твір, яким збагачується одночасно слов'янська поезія, а який від двох днів зовсім займає мене, — одначе дозволь, що все це доповім тобі нерацінно. По кількаденній неприявності дома, вернувши 25. цього місяця, застав я на столику моєї кімнати лист і книги; лист був від молодого урядовця з Києва, висланого вишукувати стародавні акти, що, переїжджаючи через Олександрівку, бажав, так писав мені, забрати мою знайомість, а не заставши мене дома, лишив мені твір, який свіжо видав. Заголовок цього твору був „Михайло Чарнишенко", народня українська (małorosyjska) повість, а назвище автора П. Куліш, той самий, два народні переказів, якого надрукував ти в „Athenaeum" в І. томі, перекладу Подбереського. Мабуть подобались тобі ці перекази, коли ти надрукував їх; мені вони дуже подобались і я, забувши, що читав їх в оригіналі в „Киевлянин-і" (себто Максимовича з 1848. р.), уявляв собі, що я читав у Гоголя, і видалось мені, що „Вечорі на пасіці" видано під псевдонімом Куліша. Не зараз навіть по перечитанні листу прийшло мені на думку, що той Куліш, який писав до мене, був дійсним автором двох переказів, які обробив дуже знаменитим способом, і дійсно знаменитим, коли я міг думати, що це був твір Гоголя. Знаючи, що він перебуває в Чигирині, написав я до нього принагідно, прохаючи відвідати мене й нагородити втрачену нагоду пізнати його; ця чемність належалась йому як відплата за першу, зроблену мені. Тим часом перечитав я полишений мені роман. Не подобавсь мені: я запримітив, що він дає про автора далеко нижче уявління, як переказ в „Athenaeum-і" або краще помічувалось, що роман на велику скалю перевищав іще сили автора, бо малюнок характерів був слабий, а радше не було ніякої дії і гри, яка випливає з характерів, зв'язаних у драму: Не зважаючи на зовсім схиблене головне мистецтво роману — писання, застановлювало змагання створити місцевий образ, вишукування природних красок, переказової основи, льокальних постатей і подробиць. В усьому цьому перша думка була щаслива та влучна, але виконання не відповідало задумові. Адже не лишало сумніву, що це тільки прогріхи молодого письменника в дуже трудному для нього звенні й що пізніше виробиться досконаліше, а саме спрямування змагань, усюди помітна велика любов української національности й історичности мали вже право звертати увагу. А долучений до третього тому проспект нового твору, історії українських родин, і слід широких пошукувань у цьому предметі викликали в мене велику охоту пізнати людину, що займається працями, які мають великий зв'язок із моїми власними, а саме щодо моєї проєктованої

„На мій заклик приїхав добродій Куліш; я побачив людину років 24-ьох, дуже милої поведінки, приємної й займавої розмови, досконалого рисівника, загорілого любителя українських пам'яток і народніх поетичних традицій. У часі своєї археольоґічної мандрівки по кількох наших повітах він зібрав більше історичних подробиць із уст народу, ніж я протягом кількананцятьох років мого обивательського життя; перерисував цікаві пам'ятники, зовсім на наш жаль і засоромлення виконував те, до чого ми лиш віддавна збирались. В його розмові, повній захоплення, вразило зокрема глибоке розуміння властивої поезії і її джерел. За ці джерела уважав народні пісні й самородні вигади народу, одначе в тому предметі, який зужили та спростачили наші педанти народомани, його думки були такі ядерні, приложення до мистецтва такі міцні, що я не міг надякуватись і натішитись цією влучністю. Він учивсь народу як живої книги; показав мені величезний том українських пісень, розкладених систематичніше ніж усякі досіль знайомі збірники; множество переказів, подібних до тих, два з яких, подані „Athenaeum-і" написав; одначе що найважніше, що, видко, це студіювання народу й народньої поезії йшло на користь йому й було посильною поживою для ума, здатного перетравити й присвоїти. Під кожним оглядом застановлювала мене влучність його помислів. Наведу тобі один приклад. Говорив мені, що тому вислідкує якнайзапопадливіше пружини й сліди коліївщини, бо цей випадок служитиме йому за міру та спробу зрозуміти великий вибух за Хмельницького. Трудно впасти на ґрунтовнішу думку для історика й піти відповіднішим для поета шляхом. Можеш легко зрозуміти, як для мене, що живу в такому великому відірванні від усяких літературних зв'язків, приємно було зустріти так несподівано когось, з ким міг я поговорити.

„Отже я прохав свого гостя закласти в мене центровий пункт своїх прогульок. Він пристав на це з вдячністю. Засів робити виписки до польської історії з польських джерел, які застав у мене, а дрібну лиш частинку яких знав досіль; із свого боку він обдарував мене багатьома цікавими відомостями, а навіть рукописами. Питав мене про думку щодо свого роману, і я дав йому якнайтвердшу, оперши її лиш на подрібному виказанні малого розвинення осіб і випадків. Протягом дальших довірочних розмов признавсь мені, що ходить йому віддавна по голові, а радше лежить йому на серці (бо це далеко краще вияс-

повіди по польськи. А польські чинники польонізацію вважають за побажану.

Поляки не хочуть вірити в існування білорусів, як колись не вірили в існування литовців А білоруси хоч і не мали ніколи своєї власної держави, то вони є народом повним животних, ще несвідомих сил. Іван Станкевіч, національний історик білоруський, доказує в своїй розвідці: **„Про початки народів білоруського й українського“**, що його народ існував уже в передісторичних часах, що від половини XIV в. білоруси були знані сусідам під назвою Литви, а слово „білоруський“, як очеркнення мови зявляється під кінець XVI в. (це останнє потверджує й український історик Кордуба).

Свято 25-ліття білоруського театру відбулося у Вильні в салі Консерваторії в травні ц. р. („угодкі“ то є річниця). Перший білоруський театр повстав у Вильні 1910 р. Свято розпочав реферат, в якім молодий білоруський інтеліґент порівнував м. ін. 1910 рік у білорусів з 1848 р. у чехів. Описав, як у 1910 р. перший раз задзвеніла публично білоруська мова. Перше білоруське представлення відбулося тоді у Вильні в салі „Апольльо“, де тепер є литовська ґімназія. Закінчив окликом на честь білоруської „батькаущини“. По „рефераті“ слідувала одноактівка „Тіни“, драма знаного білоруського письменника Францішка Олехновіча, що студіював у краківській драматичній школі 1903-4 р. (за Пшибишевського); це „репортер і денникар і автор повістей, і драматурґ, і суспільний діяч, який ціле своє життя посвятив праці для білоруського народу; вязень у царських часах; переслідуваний через всякі уряди, які лише були на Білорусі, вкінці вязень ГПУ на Соловках, звідки вернув до Вильна, де в газ. „Слово“ написав у 1934 р. „В кліщах ГПУ“. Опісля була йогож одноактова ґротеска „Чорт і баба“. Накінець були білоруські народні танці і пісні. Чотири пари перебраних учеників (-иць) білоруської ґімназії відтанцювали „лявоніху“, національний білоруський танець, який танцюють на сільських вечорницях з притупуванням і приклякскуванням. Гарний був хор молодих дівчат, що за сценою співав білоруську гагілку: „Скажу цябе дзіво найдзівнейше — Весна красна на весь свет..“

Ентузіязм був великий. Саля повна. Білетів не стало вже від раня. Повно вишиваних рубах, гафтованих фартухів і жіночих сорочок. Веселий настрій. У перших рядах група старших панів, студентки і студенти, трохи учителів і білоруських інтеліґентів, вождів білоруського народу і суспільних діячів.

Шкода, що не було привіту від українських театрів, ані зі Львова, ані з краю. Для нас найцікавішим є у білорусів сильний і стихійний відпір від польонізації і русифікації. Латинники білоруси повинні учити нас, як українців-латинників зберегти перед польонізацією.

Білоруси уживають і латинських букв (для латинників) і кирилиці (для православних) і якось ті азбуки годяться у них.

Молодий білоруський літерат Володимир Бернековіч у розвідці про білоруську літературу ганить у ній партійництво і аґітаторство, а накликує молодих білоруських літератів до культурної праці, бо „ґмаху народної культури не збудує жадна партія“, лише збірний чесний труд.

У самому Вильні поборює себе кілька білоруських партій (орґанізацій), що орієнтуються і політично і дейно на ріжні сторони. Берниковіч закінчив свою статтю гаслом:

„Беларус! Хай слова гета
Будзіць нови дух між нас,
Нам дабро яе — то мета
І найвижши наш наказ“.

Того зрозуміння бажає братньому білоруському народові також український народ.

М. Миханько.

День українських півосель у Львові.

Неділя 7. липня ц. р. це день львівських півосель. У всіх церквах Города-Львa відправляться цього дня в полудне Служби Божі, на яких вісімсотна діточа громада стане перед престолом Господним, щоби умолити благословення для цієї важної виховної праці, яку тепер зачинаємо. На час 7 тижнів 800 наших убогих дітей матиме опіку, цілоденний харч, здоровий воздух та сонце. В окруженні повнім сердечної любови набиратимуть діти сили до цілорічної праці в школі, набиратимуть любови до краси та добра. Цього дня відбудеться під церквами збірка на півоселі. Нехай ніхто не відмовить своєї жертви на переведення цього гарного діла. Комітет запрошує всіх приятелів молоді загостити на півоселі, які зорґанізовано в тяких дільницях: 1) Площа Юра; 2) Школа на Супінського; 3) Школа на Жовківськім; 4) Школа на Личакові; 5) Школа на Клепарові; 6) Школа на Левандівці; 7) Знесіння Старе; 8) Богданівка.

Комітет прохає усіх тих, які мають змогу виїхати на літний час зі Львова, згадати за наших дітей, які мусять провести ціле літо у душному місті та прийти з допомогою Комітетові, що докладає всіх зусиль у тому напрямі щоби й убогі діти перевели час літних ферій з користю для душі і тіла.

Жертви прохаємо складати в Центробанку, вул. Третього Мая на конто півосель.

Комітет.

Про що говорили у Берліні.

Офіційний комунікат про берлінські наради.

БЕРЛІН, ПАТ. По дводенній візиті мін. Бека у Берліні у четвер вечором оголошено такий офіційний комунікат:

Дводенний побут польського міністра у Берліні дав нагоду до вичерпуючих розмов канц. Гітлера і німецького уряду з мін. Беком. У цих розмовах, які велись в приязній атмосфері, обговорено справи, які в першу чергу торкаються Німеччини і Польщі та загально-европейські справи. Розмови виявили однозгідність поглядів. Комунікат стверджує, що польсько-німецька заява з 26. січня 1934 р. виявилась під кожним оглядом доброю не тільки у взаєминах між обома державами, але як забезпека мира в Европі. Мін. Бек підкреслив, що заява канц. Гітлера дня 21. травня ц. р. головно бажання канцлера щодо зміцнення польсько-німецького договору знайшли живий відгук у Польщі. Польща бажає теж щиро затіснення добросусідських взаємин з Німеччиною. Оба уряди будуть в майбутньому вдержувати тісний контакт і посвятять усі свої сили для мира в Европі.

Мін. Бек в інтервю з журналістами підкреслив приязний тон своїх розмов з канцлером Гітлером та міродатними німецькими міністрами. Вказав на корисні наслідки німецько-польського порозуміння з 26. січня 1934 р. не тільки для обох держав, але для вдержання миру. Німецьких журналістів просив повідомити прилюдну опінію про милі враження, які викликали сердечне приняття його з дружиною у Берліні.

Мін. Бек з дружиною, амб. Ліпським і товариством відвідав теж прем. Ґерінґа в його віллі, яка лежить 60 км. від Берліна у Шорфгайде. По щирій гостині вернувся до Берліна і в год. 10.40 вечором відїхав з дружиною до живця Райхенгалю у полудневій Німеччині. На двірці мін. Бека прощали мін. фон Найрат, державний секретар Майснер в імени канц. Гітлера та вищі урядовці і представники преси.

Автоматичні телефони й нова тарифа.

Пояснення Дирекції ПАСТ-и про автоматизацію і нові ставки.

Оноді у Дирекції львівського відділу ПАСТ-и (Польської Акційної Спілки Телефонічної) у Львові відбулася пресова конференція, на якій приїзжі із Варшави директор Клевін і шведський інж. Гегберґ давали пояснення про реформу, яка в найближчому часі зустріне львівських абонентів. Отже у Львові від жовтня ц. р. будемо мати телефони з мірником („лічнік“) і новими оплатами. Будуть дві оплати: **15 зол. за 75 розмов місячно** і по 8 сотиків за кожну надконтинґентову розмову, і — друга тарифа **— 22 зол. за 200 розмов місячно** та по 7 сот. за кожну додаткову розмову. Дир. Клевін впевняв, що 15 золотовий абонамент на 75 розмов місячно вможливить стати абонентом телефонів численним тим особам та дрібним купцям чи ремісникам, які більше розмов не потребують, з другого боку телефон за 22 зол. заступить у більших торговельних підприємствах (тепер 33 зол.) нинішню дорожчу тарифу. У прилюдних установах і домівках можна буде завісити пушки, до яких мусять вкидати оплату ті, що хотять користати з апарату. Досвід з новими тарифами у Варшаві, Лодзі й Любліні доказав, що скількість абонентів не зменшилася, а навпаки зросла: у Варшаві за три місяці прибуло 56.000 нових абонентів, з чого 74 прц. паде на абонентів по 15 зол. Тарифи не встановляють навмання, лише обраховують її на підставі довголітньої статистичної практики (у Варшаві потайки введено на кілька місяців мірники, для обрахунку скількости ведених розмов), при чому при калькуляції береться під увагу покриття експльоатаційних видатків, обслугу чужого капіталу і зиск не вище 12 прц., бо умова з державою передбачає при вищому зиску знижку тариф.

Істнують три роди тариф: Швеція і Данія призначує абонентові постійну групу з означеною скількістю розмов на рік, а коли абонент переступає ту скількість, автоматично переходить до іншої групи; в Анґлії, Норвеґії і Швайцарії істнує постійна місячна оплата та одна постійна оплата за певну скількість додаткових розмов; у Польщі застосовано третю катеґорію тариф — подвійну континґентову оплату й оплати за окремі додаткові розмови.

Щоправда, дехто буде платити дорожче, ніж тепер, але нововведена тарифа виходить з заложення, що хто більше користає з телефону, той має більше платити. Зрештою, ПАСТ мусить стосуватись до тариф у державній сіті телефонів, з тою ріжницею, що держава стягає з ПАСТ-и податки, а сама їх від своїх телефонів не платить. ПАСТ придбала вже в Польщі великий маєток, має його тут сьогодні 160 міліонів шв. кор., здебільша у будинках, але, згідно з умовою, ще за 12 літ, себто з кінцем добутої концесії, ввесь маєток, інвестований у Польщі, переходить на власність польської держави. Які великі інвестиції вимагає ведення телефонічного підприємства на велику і новочасну мірку, про це каже й оця остання реформа з автоматизацією телефонів. Вправді кожна раціоналізація підприємства в остаточних виcлідах приносить підприємству зиск, проте тепер треба виложити 4 міліони золотих на автоматичну стацію у Львові, не рахуючи коштів монтажу. Яка користь для абонента з автоматичних телефонів, нічого й казати: не треба бути залежним від зручности, пильности, лінивства, хімер чи болю голови телефоністки, не треба ані хвилинки чекати, лише негайно дістається получення з викликаним (накрученим) числом. Тратить при цьому у львівському відділі посаду 110 телефоністок, але вони дістають відшкодування, крім того на їх місце приходить більша скількість механіків.

нює його намір) написати козацьку історію, одначе популярним способом, способом, який цілком розумілаб кожна людина з народу, а це уважав би за найлекше розмістити в докладному хронольоґічному порядку пречудові українські історичні думи, додаючи лиш у тих місцях, де переривається хід оповідання, нарацію цього самого духа й роду. Сказав мені, що розпочав навіть цю працю й довів до часів Хмельницького. Я прохав його показати мені. Згодився на це й позавчора увечері читав мені ці думи. Кожна доба творить окремий рапсод: отже перший образ спокійної Володимирової Руси й набігу Батия на неї, другий татарських утисків і Гедиміновоґо визволення, третій гетьманство Лянцкоронського, четвертий початок Січи за Дашкевича, пятий Сверговський, шостий Богданко Рожинський тощо. Мабуть знаєш деякі із славних історичних дум, поданих у збірнику Максимовича, які я навіть переклав, отже ті, які сам Куліш мусів дороблювати, зовсім того роду, що тамті: проста епічна нарація випадків у вірші окремого крою поетичного речитативу, або навіть прози, але завсіди такої простої й природної, неначе вона дійсно моглаб поміститися в устах народу й розумів би її кожний слухач думи, яку співає бандурист під плотом села, або на ярмарку. (Ніколи не треба спускати з уваги цієї історичної популярности, яку заховує поет найдокладніше в умисному намірі). Хоч посилаю тобі декілька дум із цього збірника, знаю добре, що, відірвані від цілости, вони не зроблять на тебе того вражіння, що на мене, коли я слухав їх одні по одних, бо моє враження було цілком того роду, що пережите в часі читання „Mindowsa“. Знов побачив я своїми грішними очима епопею. А хоч, як я сказав, автор скорочував тільки й доповнював готову річ, одначе щойно в цій повноті вийшов такий великий успіх, бо був це справжній епос із найбільшою єдністю, героєм якого був увесь народ, а доля цього народу, як окремої людини, розвивалась за кожним ступнем, від пісні до пісні, що творить найвеличвіший і сливе безприкладний вигляд.

(Докінчення буде.)

Нинішня нововведена тарифа, заявив вкінці представник ПАСТ-и, не є остаточна. Вона є затверджена міністерством почт і телеграфів (уряд має 50 прц. уділу), але коли життя викаже її нестійність, тарифа буде теж змінена. Покищо жалі і претенсії абонентів не є слушні, а практика виказує, що з часом і самі абоненти признають правду за новою тарифою. Інша річ, що та реформа змушує і абонентів до реформи своїх розмов, примушує їх більше рахуватися з апаратом та більш ригористично виступати проти всіх, що безправно використовують їх апарат (головно домашня прислуга).

Після вище зреферованої заяви дир. Клевіна присутні журналісти давали запити й робили всілякі уваги на тему доцільности нової тарифи. Тому, що телефон нині стає щораз більше навіть у нас предметом першої необхідности, ця справа цікавить широкий загал. Приємною вісткою для загалу буде те, що у Львові буде, як це було й у Варшаві, проголошений період безплатної інсталяції телефонів, однак ще невідомо, коли це буде, бо воно залежне від великих технічних труднощів.

—о—

На фронті громадської праці.

Закінчення сільсько-господарського курсу для інструкторок в Союзі Українок у Львові.

В пятницю, 5. ц. м. вполудне відбулося в домівці Гол. Управи Союзу Українок у Львові непересічне свято. Девятьнацять учениць тримісячного сільсько-господарського курсу для інструкторок при активній співучасти Ревіз. Союзу Українських Кооператив, Сільського Господаря і Маслосоюзу, — діставало дипльоми скінченої науки. Девятьнацять громадських, культурно-господарських робітниць (всі зі середньою освітою) кинено на фронт культурного піднесення нашого села, — почин великий!

Програма науки була закроєна дуже широко і всебічно. Узгляднено всі ділянки господарського, організаційного, суспільно-опікунчого життя, сполучено вміло теорію з практикою. Вже саме вичислення учительського складу вказує наглядно на обсяг науки. І так, на курсі вчили:

Пані: О. Ліщинська, І. Домбчевська, О. Шепарович, д-р С. Парфанович, І. Ґурґула, М. Рудницька, С. Храплива, С. Мельникова і панове: д-р О. Філяс, інж. Б. Попович, інж. Ю. Мудрак, інж. М. Гавриленко, інж. Е. Томашівський, д-р М. Холевчук, інж. М. Хроновят, інж. М. Боровський, інж. Е. Храпливий, інж. М. Творидло, дир. О. Луцький та ін.

Дипльоми скінчення курсу видано пп.: Баранова Олександра (Чортків), Бігун Стефанія (Львів), Біла Анастазія (Дрогобич), Бучкевич Стефанія (Комарно), Демяновська Марія (Турка), Кізімович Марія (Бучач), Мороз Віра (Львів) Макітрівна Ольга (Радехів), Пеленичка Ольга (Стрий), Подільська Марія (Городенка), м-р хемії Пшепюрська Дарія (Львів), Сайовська Ярослава (Яворів), Сімко Ольга (Перемишль), Слинич Анна (Дрогобич), Стернюк Дарія (Пустомити). Сороківська Ірена (Комарно), Федорчак Стефанія (Львів), Шеремета Теодора (Рогатин), Шкромидівна Галина (Чортків).

Свято видання дипльомів відчинила голова С. У. пос. Мілена Рудницька промовою до всіх, що співділали в організації курсу, а зокрема до курсанток. Дальше говорили: дир. Е. Храпливий (від С. Госп.), дир. О. Луцький (від Рев. Союзу) та провідниця курсу і сіль.-госп. референтка С. У. д-р Харитя Кононенко. Відповідала дуже гарно і дуже по громадськи курсантка п. Леся Баранова.

Вечором тогож дня відбулися прощальні сходини організаторок, прелегентського складу і курсанток. Приємна гутірка за склянкою чаю, протягнулася кілька годин.

Підсумовуючи загальне враження, слід підкреслити похвально ще раз ініціятиву організації таких курсів. Їх повинно бути більше. Союз Українок стаючи на чолі такої акції, виказав наглядно велике зрозуміння найбільш пекучих потреб нашого села. І за це належиться йому щире признання всього українського громадянства.

Г.

Ґрамофон у навчанні чужих мов.

Дещо про нові методи.

Новітні методи навчання чужих мов ідуть у тому напрямі, щоб учити чужих мов так, як учимося рідної. Діти можуть зовсім правильними реченнями відповісти на всякі питання, пр. як зовуться, де є їхні родичі й т. д., ще заки підуть до школи, де вчаться граматики рідної мови. Отже бесіда не є звязана з попереднім знанням граматики. Бо вчимося рідної мови так, що повторяємо почуте. Спершу певно ми не розуміли значіння слів, тільки догадувалися, потім при помочі пізнаних слів випитувалися, аж вкінці ясно зрозуміли їх. Отже подібним простим шляхом можна вивчити й всякої чужої мови.

Тому, що не всюди можемо найти чужинця, щоби нас правильно вивчив своєї мови, вжили до навчання мов ґрамофону. Сьогодні вже примінили електричне схоплення голосу й удосконалили його віддачу так, що первісний голос і його відбитка в ґрамофоні нічим не ріжняться. Тому ґрамофон є сьогодні дуже помічним середником у навчанні мов.

Перша метода, що примінила ґрамофон у навчанні мов, це Лянґеншайт, бо вже в 1905. р. чуємо частину його „Листів" на плитах. За ним пішли інші (Рустін і т. д.). Але це були тільки виїмки з підручників тих метод.

Щойно недавно появилися цілі підручники чужих мов на плитах. Першою з тих метод є „Лінґвафон". Тут бачимо образ, його опис в даній мові та розмову на основі пізнаних слів; з плит виразно чуємо голос освіченого чужинця (пр. в англійськім „Лінґвафоні" говорять професори університетів в Льондоні, Оксфорд і Кембрідж). Щоб не привикнути до голосу й способу бесіди одної людини, чуємо тут кілька осіб у цілім курсі (пр. в англійській мові 7 мужчин і 2 жінки). Очевидно, що початкові лекції бесідники говорять помалу, а дальші чимраз швидше, аж вкінці доходять до швидкости звичайної бесіди. Є три курси: основний (16 плит), подорож по даніім краю (15 плит), і виїмки з літератури (10 плит) Другою подібною методою є „Авдіо-Вокс". Тут відразу починаємо подорожувати по даніім краю. Образки творять справжній образковий словар даної мови. Курс має 15 плит.

Але найновішим здобутком у ділянці навчання чужих мов це „Оптофоніка". Її творцем є німець, Роберт Мертнер, з Мінхен. Та метода опирається на твердженні, що в щоденному житті вживаємо всего кілька тисяч слів, які повторяються в усяких зворотах і відмінах. Ті слова творять властиве ядро мови, що кругом нього гуртується дальших кількасот тисяч усяких більше чи менше вживаних слів. Отже, як хочемо плавно говорити якоюсь мовою, треба передусім опанувати то ядро мови. Ще річ у тім, щоб нас приневолити говорити в даній мові. Тому „Оптофоніка" заступає чужинця, що з нами веде розмову: ставляє нам питання й відповідає на наші питання. (Плита в часі нашої відповіди чи питання далі крутиться, але мовчить). Коли тільки слухаємо якоїсь мови з плити, то не все точно схопимо вимову з усіми відтінками. Але як бачимо ще вимову даного слова (приблизно подану при помочі наших букв), то багато лекше й краще вслухуємося в вимову чужинця, а тим самим потім краще говоримо. Яке то має значіння прим. при англійській мові, де найбільшими трудностями є саме вимова, не треба й згадувати. На плитах „Оптофоніки" є розмови зі щоденного життя, а текст має подану вимову при кожнім слові. Досі появилося щойно 6 плит до англійської (одна вже зовсім вичерпана: „Ландин ет е ґланс") та 6 плит до французької мови. Отже „Оптофоніка" ще не є повна.

Досвід (прим. на філії української гімназії у Львові) показує, що ті методи дають добрий вислід, головно, як плит слухається багато разів і як учитель на основі тексту подає найважніші граматичні правила; так ціла будова мови стоїть на тривких основах.

Приміненння сьогодні вже удосконаленого ґрамофону в навчанні мов уподібнило присвоєння чужої мови до присвоєння рідної мови, влекшило вивчення чужої мови до найдальших меж і скоротило час науки. Тому й у нас повинні скористати (головно молодь) з тих новітніх метод і в такий спосіб вивчитися основно хоч одної світової мови.

Корнило Яворівський.

Враження з духовних вправ для священиків.

У днях 24.—28. червня відбулися в мурах львівської Семинарії духовні вправи для священиків, якими проводив сам сідоголовий, 70-літній Митрополит Андрей. Взяло в них участь близько 200 священиків, бо сама вістка, що вправами буде проводити Високодостойний Владика зелектризувала численних. Духовні отці радо покинули свої щоденні клопоти по парохіях і прибули зі всіх майже деканатів, щоби послухати глибоких наук свого Провідника, обновити себе духом і вернути з новим запалом до щоденної душпастирської праці, що є немислимою без жертв і вищої помочі.

Сама поява дорогого Провідника прикутого до візка, на якім його привожено на кожну науку, але все бадьорого духом, повного самозапередчення і апостольської ревности так будувала й ентузіязмувала учасників, що пригадували собі слова Апостола: бо в немочі сила усовершується (2 кор. 12, 9). Братя, радуймося, коли ми немічні, а ви сильні (2 кор. 13. 9.). В самій річи спливала на нас з уст величного бесідника якась вища, внутрішня сила, надземний харизматичний дар, що удосконалював нас у часі наших розважань, скріплював у наших постановах, сталив нашу волю до боротьби з усіх сторін наступаючим злом, будував величавий божий храм серед нас і в нас. Були хвилини, де бесідник підносив нас до екстази і захоплення, з яким кликав колись ап. Павло: Вже не я живу, але живе в мені Христос (Гал. 2, 20).

Правдиву аскезу черпається з життя Ісуса Христа, тому каже західний містик Тома Кемпійський зараз на початку свого „Наслідування Христа": **Summum igitur studium nostrum sit in vita Jesu Christi meditari.**

Також відома є обявлена правда, що кожне слово св. Письма вистарчає до науки, до поправи, до поучення в правді. Але щоби цю високу ціль осягнути, щоби підняти душу з буденности до небесних вижин, мусить сам провідник духовних вправ бути правдивим аскетом та крім глибокого знання св Письма і науки отців, мати дар бистрого пізнавання світа і людської душі. Тут лежить секрет його успіху. Такими власне прикметами визначалися усі науки нашого провідника духовних вправ. У них знайшов найтонший богослов глибокий виклад про Тайнство і суть Жертви ще перед її завершенням на хресті, в них знайшов практичний душпастир небуденні вказівки ап. Якова про покуси, терпіння, віру оживлену ділами, повздержність язика і душпастирську ревність, що спасає душу грішника від смерти. Проповідник не міг натішитися клясичною гомілією над появою Христа Апостолам в замкненій хаті, що була повна глибоких аскетичних думок і плила безперервно цілу годину, неначе чисте золото з уст найбільш клясичного Золотоустого. Понадто маса вказівок на сучасні небезпеки віри і моральности і новий підхід до наміченої теми, як не мали побудити кожного учасника до глибокої вдячности Високодостойному проповідникові, яку при кінці висказав в імени всіх о. крил. Дзерович.

Спільна фотографія закріпила цю памятну хвилину духового пиру і внутрішніх переживань та праці в напрямі обнови духа.

Учасник.

Анґлійсько-французьке непорозуміння.

ПАРИЖ, 5. 7. ПАТ. Політичні кола привязують велике значіння до вчорашньої візити британського амбасадора Клерка у прем'єра Ляваля. „Пті Парізіен“ подає, що розмова торкалася питань, які обговорювали вчора на засіданні британського кабінету. Демарш британського амбасадора спричинений мабуть журбою анґлійського уряду, як здійснити програму устійнену 3. лютого ц. р. в Льондоні. Мабуть говорили теж про італійсько-абісинський конфлікт. Тому, що Іденові не повелося в Римі, керманичі британської політики шукають тепер іншого виходу і слід сподіватись, що у цій справі хочуть довести до порозуміння з французьким урядом.

„Ле Матен“ пише: Британський уряд припоручив свому амбасадорові вияснити французькому урядові, що В. Британія не хотіла вести ніякої тайної акції пропонуючи Італії порт Зайля, бо це був щойно проект. Якщо його Італія приняла б британський уряд був би порозумівся у цій справі з Францією й Абісинією.

„Ексцельзіор“ завважує, що така пропозиція окремого анґлійсько-італійського договору мусіла викликати деякі підозріння у Франції. Тому то Мусоліні відкинув пропозицію, бо вона загрожувала і французьким і італійським інтересам. Політика, що спирається на засаді поділу, щоб панувати над іншими, не є добра головно тоді, коли слід злучити всі сили в Европі, щоб вдержати мир. Трудноші, які виринули в останньому часі у французько-британських відносинах, є предметом міркувань теж інших щоденників.

„Ле Пті Журналь“ пише, що слід узгіднити три питання. Перше торкається методи, яку британський уряд хоче вжити, щоби полагодити абісинську справу. Іншого роду трудноші виринули з анґлійсько-німецького морського договору. Врешті третє. В. Британія занадто квапиться, щоб заключити летунську конвенцію та приготовляє вже навіть формулу тихої співпраці з Берліном. Тепер одно з чільніших питань, які видвигає співпраця Франції з Англією є те, чи Франція взагалі візьме і на яких умовинах участь у цих переговорах.

„Евр“ подає інші причини непорозуміння. Англійці невдоволені з військових французько-італійських розмов та поїздки шефа французького ґенерального штабу ґен. Ґамелена до Риму, бо міркують, що це заохочує Італію анґажуватися в абісинській справі.

—o—

Міністр Косцялковський у Львові.

Дня 4. ц. м. був у Львові міністр внутрішних справ Маріян Зиндрам Косцялковський, щоби запізнатися з завданнями і потребами львівського воєвідства. В часі побуту міністр зложив візити церковним, військовим і цивільним достойникам та чільнішим громадянам львівського громадянства. 5. ц. м. міністр виїхав на терен поодиноких староств.

МІН. КОСЦЯЛКОВСЬКИЙ У МИТР. ШЕПТИЦЬКОГО.

Мін. Косьцялковському товаришать у його подорожі директор політичного департаменту у міністерстві внутрішніх справ Кавецький і начальник департ. меншин Сухенек. У Львові мін. Косьцялковський склав візиту митр. Шептицькому, архиеп. Твардовському і архиеп. Теодоровичеві, шефам військової і цивільної влади. Вечором міністр оглянув місто і був на вечері в однім з ресторанів.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Премієр Болдуін заявив у палаті громад, що дебата у справі закордонної політики відбудеться 11. ц. м.

— Британський уряд поставить найближчого тижня в палаті громад внесок про додаткові кредити в сумі 15 мільйонів фунтів штерлінґів на розбудову британських летунських сил до 31. березня 1936. р.

— Міністер Ляваль прийняв румунського посла в Парижі Чесіоно, що повідомив його про хід розмов, які відбув у Мондані мін. Тітулеску.

— Австрійський віцеканцлер кн. Штаремберґ відлетів передучора пополудні до Риму.

— 3. ц. м. зачалися в Саксонії маневри самоходових німецьких військ з участю зморотизованих військових частин та змобілізованих приватних самоходів. Вправи відбуваються на воєнний лад. Треватимуть до 8. ц. м. Провід над маневрами має ґен. Ліст. В останнім дні маневрам буде приглядатися міністер війни ґен. Бльомберґ.

ПОЛЬЩА БУДЕ ПОСЕРЕДНИЧИТИ МІЖ ФРАНЦІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ?

У політичних колах у Парижі кружляють поголоски, що Польща буде посередничити між Францією і Німеччиною. Тому мін. Бек у найближчому часі поїде до Парижа з візитою до мін. Ляваля.

НЕ БУЛО НАРУШЕННЯ СОВІТСЬКОГО КОРДОНУ.

ТОКІО, 5. 7. ПАТ. Предсідник найвищої воєнної ради ґен. Мінамі розглянувши совітську ноту у справі нарушення в кількох випадках кордону японськими і манджурськими військами переказав її японському міністерству закордонних справ, заперечуючи поданим в ній фактам.

СИТУАЦІЯ НА ДАЛ. СХОДІ ДАЛІ НЕПЕВНА.

ПЕКІН, 5. 7. ПАТ. Нині рано покарали смертю провідника повстанців Туан-Чу-Чіча, якого зловили недалеко Тунг-Чау 1. ц. м. Туан-Чу-Чіч був комендантом панцирного поїзду, що збомбардував місто.

ПЕКІН, 5. 7. ПАТ. З японських військових кол повідомляють, що були поодинокі випадки, що японські політичні авантюристи прилучувалися до північно-китайських сепаратистів у їх акції проти Пекіну 28. червня. Японська жандармерія і консулярна поліція у Китаю слідить за діяльністю цих авантюристів і багато їх уже приарештувала.

ШАНГАЙ. 5. 7. ПАТ. Японська влада заборонила всякі збори японських орґанізацій, щоб уникнути інцидентів. Ситуація в Шанґаю є й надалі напружена.

—o—

КОЛИ ДІЙДЕ ДО ВІЙНИ З АБІСИНІЄЮ?

Міродатні кола в Римі запевняють, що якщо італійсько-абісинського конфлікту не поладнають згідно з домаганнями Італії, війна з Абісинією вибухне 15. вересня ц. р. Абісинія теж підготовляється з поспіхом до війни.

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ПАЦІЄНТІВ у моїм заведенні вул. Сикстуська 17 в сезоні літнім від 9—1 і від 3—6.30. В неділю і свята за попереднім зголошенням. НАСС.** 1714 4-4

— **Робітня футер Юліяна Глушевського,** Львів, пл. Капітульна 3, І. пов., тел. 54-56. Приймає футра до переховy на літо. 1138 28-?

— **Нові декани у львівському університеті.** Виділові ради вибрали деканом на новий академічний рік: на теольоґічному виділі проф. кс. д-ра Яна Стемпу; на правничому виділі проф. д-ра Людв. Ерліха; на медичному проф. д-ра Волод. Косковського; на гуманістичному проф. д-ра Каз. Кольбушовського і на математичному виділі проф. д-ра Стан. Кульчинського.

— **Учительська делеґація у Митрополита.** Ексц. Митрополит Шептицький приняв 1. ц. м. делеґацію учительського збору католицької практичної ґімназії в Стрию. Делеґація передала звіт з цілорічної діяльности ґімназії й передала табльо перших учнів цієї школи з учителями, зладжене самою молодю з нагоди попису і роздачі свідоцтв. Ексц. Митрополит висловив своє вдоволення з праці нової ґімназії, признаючи велику користь з такої школи для народу.

— ***За знищення Йорданського хреста.*** У Сваричеві пов. Долина була ще 18. січня ц. р. така подія: Оглядач худоби Йосиф Чеховський і колишній народній вчитель Станислав Кулеша, оба латинники і стшельци, вночі перед Йорданським святом знищили зроблений з леду хрест і підготовані для водосвяття уладження, а Чеховський крім того погано збезчестив це місце. Парохіяльний уряд у Сваричеві зробив донесення до прокуратрії у Стрию і дня 18. червня ц. р. відбулася перед судом у Рожнітові розправа. Пізваним доказано вину і суд засудив Чехвоського на 8 місяців, а Кулешу на 6 місяців арешту, обох з приміненням на 2 роки, бо не були досі карані. Крім того засуджені мають заплатити кошти процесу 60 зол.

— **Неповажний свідок.** Перед апеляційним судом у Кракові відбулася розправа проти о. Володимира Іванчука, гр.-кат. пароха в Яворнику і катихита місцевої школи. Обвинуваченому закинули, що висловився без належної пошани супроти президента Польщі. Свідком, що його обтяжував, був 13-літній учень Микола Василишин. Інші учні заперечили, щоби катихит допустився зневаги голови держави. В листопаді м. р. окружний суд засудив о. Іванчука на 8 місяців безоглядної вязниці. Апеляційний суд у Кракові увільнив о. Іванчука від вини і кари. В мотивах зазначив, що головний свідок Василишин є хлопцем пустим, що робив тільки збитки у школі, тому на його зізнаннях годі опиратися.

— **Невикористання відпустки.** Найвищий суд оголосив таке рішення: Службовець, який не скористав з належної відпустки на протязі календарного року, не може домагатися за те додаткової винагороди. Це рішення має зробити кінець багатьом судовим процесам з цього приводу.

— **Низький стан гігієни у школах.** Лікарська комісія у Вильні злюструвала всі міські школи, причому оглянула коло 4.000 дітей. Стверджено, що поверх 2.000 дітей було брудних і завошивлених. Поверх 1.000 дітей переходило ріжні заразливі недуги а багато дітей не має поняття про головні основи гіґієни. Дома ніхто їх цього не вчить, а наука гіґієни в школах ведеться в дуже скромних розмірах.

— **Чи в часі бурі їхати ровером або самоходом?** Досі думали загально, що їдучому ровером або самоходом нічого не може статися в часі бурі, бо опони є достаточним ізолятором, який виключує удар грому. У Відні переведено наукові досвіди, які виказали, що вже при електричній іскрі 15.000 вольт опони не творять ніякої ізоляції. Коли взяти на увагу вогкість і заболочення опон підчас бурі, правдоподібність небезпеки при дуже великій силі удару грому є така сама як для тих, що йдуть пішки або їдуть звичайним возом.

— **Оборони Меч. Тумена,** що вбив минулого тижня у Львові свою жінку, піднявся адвокат д-р Ляндав, той сам, якого Тумен сильно поборював у своїй ґазетці підчас голосного процесу Штайґера, звалюючи вину за замах на през. Войцеховського на жидів. Д-р Ляндав був, як відомо, оборонцем Штайґера.

— **14 самогубств за 4 дні** доконано в останньому часі у Львові. Є це рекордова цифра в порівнанні з попередніми тижнями. На основі полишених листів або зізнань близьких осіб причиною самогубств були переважно матеріяльні клопоти, отже: нужда, брак засобів до життя, банкроцтво, ліцитація, ріжні життєві невдачі, а вкінці недуга та любов.

— **За ОУН.** У Володимирі Волинськім відбулася розправа перед луцьким окружним судом на виїздній сесії проти двох молодих українців за приналежність до ОУН. Суд засудив Петра Могилку і Дамяна Чеха по 4 роки вязниці.

— **Краєва хроніка.** Над Сморжем біля Сколього перетягла сильна буря й наробила в околичних лісах великої шкоди. — В камяниці рабіна Небенцаля при вул. Ройовського в Станиславові вибухла петарда, зроблена зі старого гарматнього стрільна, і знищила одну кімнату. Від вибуху потріскали всі вікна.

— **Смерть від лікарської наркози.** До амбуляторії суспільної обезпечальні у Варшаві зголосився 33-літній робітник Еміль Жабчинський, щоби піддатися легкій операції. Коли хорому вприснули наркотик, до якого його орґанізм чув ідіосинкразію, настала сильна реакція і пацієнт незабаром помер.

— **Продала дитину за 40 леїв.** Поліція в Араді арештувала циганку, що волочилася з малою дівчинкою по домах і жебрала. Стверджено, що цю дівчинку циганка купила від одної селянки в околиці за 40 леїв (поверх 1 зл.). Обі жінки потягнено до судової відповідальности за торговлю людьми.

— **Самходова катастрофа** склалася біля Байон у південній Франції. З причини ушкодження керми вантажний самохід зі 6 пасажирами скотився з горбка і впав у ріку Адур. Усі пасажири потопилися. Шоферові, що завчасу зіскочив, удалось урятуватися.

— **Тифозна пошесть у Римі.** Як повідомляє аґенція Стефані, щороку з початком літа в Італії поширюється тиф. Цього року при вимковій спеці число занедужань значно зросло. В Римі впродовж місяця червня стверджено 1170 тифозних випадків, з того 22 смертних. Хорують на цю недугу особливо заможні люди, за те нема її майже зовсім у дільницях бідніших, школах і серед війська. Причини пошести докладно не стверджено, але то певне, що не спричинила її вода ані молоко. Уряд публичного здоровля видав відповідні санітарні розпорядки.

— **Ріжні вістки.** В Ленінграді задержано в червні ц. р. 1177 опущених дітей. — В Мексику застрайкували всі вчителі, не одержавши платні. — Студентка ленінградського інституту для фізичного виховання, Куталова, вискочила з літака на висоті 7.750 метрів і при помочі леткопаду осіла щасливо на землю.

— **Сумний конець молодечих поривів.** В Берліні помер колишній австрійський архикнязь Леопольд Габсбург, що в 1902 р. вирікся австрійського цісарського дому і прийняв прізвище Вельфлінга, щоб оженитися з Вільгельміною Адамович, дівчиною з міщанського роду. Спершу жив у Швайцарії, опісля в Німеччині. З першою жінкою він розійшовся, щоб оженитися вдруге, опісля втрете. В останніх часах жив у біді.

— **Музей „Гуцульщина" в Коломиї.** В часі від 1. квітня до 30. червня ц. р. вплинуло до Українського Народнього Музею „Гуцульщина" ім. о. Йосафата Кобринського в Коломиї 157 предметів, а саме: 3 гуцульські вироби, 1 пістоль, 1 образ, 2 часописи, 15 церковних книг, 4 світські книжки, 10 грамот, 2 відозви, 22 історичні памятки, 13 викопалиськ, 16 монет, 3 печатки, 1 медалія, 9 вишивок, 3 фотографії, 1 стрілецька відзнака, 6 ручних виробів, 10 відозв, 3 з церковної штуки, 4 давних писем, 22 природничих предметів, 1 годинник, 1 давний домашний знаряд, 3 марки і 1 відозва. — В тім часі звиділо Музей 279 осіб, між тим 8 шкільних прогульок. — За жертвовані експонати і грошеві датки Управа Музею „Гуцульщина" складає отсим щиру подяку.

З кіна.

Кіно „Паляс": „ПІСНЯ СОНЦЯ".

У цій фільмі вперше бачимо на екрані світової слави італійського тенора Ляврі Вольпі. В кількох піснях, які він співає, та в сцені з „Маскарадового балю" Вердія (до речі: знимка роблена підчас дійсної оперової вистави під голим небом) — Вольпі цілком оправдує славу, яку він має: побіч Джілі і Пертіле найбільшого сучасного тенора.

На жаль у фільмі „Пісня сонця" не є він ніякою активною дієвою особою, а тільки пасивною: хоча акція крутиться довкола нього, сам Вольпі не бере в ній найменшої участи і бачимо його тільки випадково в епізодах, коли він співає. Отже про його акторський та ще й фільмовий талант глядач не може мати найменшого поняття. Сюжет фільми, хоча й не дуже оригінальний, пригоди імпресарія, який хоче ангажувати Вольпія, та молодої адептки співу, яка хоче стати його ученицею — зроблений зручно і весело та дає можливість використати кілька чудових видів з Венеції, Риму і Капрі. Головна жіноча роля обсаджена вперше Ліліяною Діц; коли б цей її перший виступ був одночасно і останнім — фільмовому мистецтву ні трохи це не пошкодило би. Загалом — фільма приємна; як на літній сезон — навіть дуже добра.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ.

Будова домівки „Міщ. Братства" в Гаях Великих. Одним з наймолодших товариств в Гаях Великих (передмістя Тернополя, віддалене від міста 5 кільометрів) є товариство „Міщанське Брацтво", взороване на товаристві тої самої назви в Тернополі. Гуртує воно всіх місцевих свідоміших громадян, які рішили вибудувати домівку для свого товариства і своє рішення перевели вже в діло. Плян будови виробив безплатно будівничий з Тернополя п. Андрій Фалендиш і він теж безкоштовно наглядає як фахівець над будовою. Збіркою фондів і самою будовою займається окремий комітет під проводом п. Козуба, котрий влаштував посвячення фундаментів в неділю 30 червня ц. р. Акту посвячення довершили о. д-р Сидорів і місцевий уроженець о. Кашуба з Тернополя в приявні великого числа вірних. Комітет будови має намір вже в найближчому часі будову довести під дах, щоби товариство „Міщанське Брацтво" як найскорше знайшлося у власній домівці.

РОГАТИН.

Просвітна конференція. Дня 24. м. м. відбулася в салі філії Т-ва „Просвіта" просвітна конференція в приявні 103 делегатів читалень. Делегат матірного т-ва перевів провірку акції за масовим членством. Деякі села приєднали десятки членів. Найбільшим досягненням може похвалитися село Бабухів, де муж довіря приєднав 104 членів. Другою важною справою були читальняні бібліотеки. Десять читалень філії мають бібліотеки, що нараховують понад 500 томів, решта ще не досягає того числа. Виголошено реферати про плян праці на літні місяці в читальнях і про значіння преси. Над рефератами вивязалася жива дискусія. Крім того порушили делегати читалень низку актуальних справ, звязаних з просвітянським життям повіту.

Загальні збори філії Союзу Українок. Союз Українок в Рогатині був від ряду літ тереном боротьби ріжних партійних груп. Нераз під партійною закраскою скривалися особисті амбіції одиниць. Доходило навіть до розвязання філії С. У. Тепер перекинулася боротьба з повітового центру на села. Є дві жіночі організації: Союз Українок і Жіноча Громада. Обі борються за впливи по селах. В багатьох селах рогатинського повіту є дві жіночі організації, які взаїмно себе поборюють. Коли в місті Союз Українок обєднує майже усе жіноцтво, то по селах здобуває впливи Жіноча Громада. Відгуки цієї боротьби давалися відчувати і на загальних зборах рогатинської філії С. У. Одна з делегаток нарікала, що цілий виділ С. У. в її селі перейшов в Жіночу Громаду. Інші делегатки скаржилися на виділи читалень, що не дають їм домівки на сходини. Деякі перебільшені факти щодо труднощів одержання домівки від читалень спростував приявний відпоручник філії т-ва „Просвіта" в Рогатині. Кружків по селах має філія 33, в тім кілька в стадії організації. Філія має чотири секції: організаційну, культурно-освітну, мистецьку і імпрезову. В зимові місяці філія давала раз на два тижні виклади для членкинь. Спільно з Рідною Школою організувала дитячі садки. Вибрано новий Виділ, в склад якого ввійшли з незначними виїмками давніші члени виділу. Головою вибрано п. М. Кузикову.

Попис дітей Рідної Школи. Кружок Рідної Школи в Рогатині улаштував дня 9. червня ц. р. попис дітвори Рідної Школи. Погода дописала, але не дописала каса. Приявних було дуже мало. До вправ пригравала оркестра чит. „Просвіти" в Рогатині. Дуже гарно випали вправи учениць серпами і учнів обручами.

30 ліття Окр. Відділу Тов. „Взаїмна Поміч Українського Вчительства". Свято відбулося в неділю, 9. червня ц. р. в салі Українбанку. Попередила панахида за померших членів в каплиці Малої Семинарії. У святочній академії виступали три хори, а саме: хор 7. кл. вселюдної школи Р. Ш., хор гімназії Р. Школи і спеціяльно на те свято зорганізований хор, зложений з вчителів та громадян. Промову виголосив п. Водонос М., що переповів історію Окр. Відділу Т-ва „Взаїмна Поміч Укр. Вчительства" в Рогатині. Привитав двох приявних членів основників. Секретар відділу відчитав привіти, що наспіли на ювилейне свято. По академії відбувся чайний вечір, що затягнувся довго при милій гутірці.

—o—

СПОРТ.

ЗМАГАННЯ ЗА МИСТЕЦТВО У. С. С.

В неділю 7-го липня ц. р. відбудуться одинокі українські атракційні мячеві змагання за мистецтво У. С. С. на площі Сокола-Батька в год. 4-ій пополудні між дружинами **Сокіл III. — Дніпро** (Винники). Ціни вступу дуже низькі.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.
Нечинний.

Театр Ріжнородностей.
Субота, 6. VII. год. 8 веч. „Школа початників".

Кіна.

АДРІЯ: „Долина тривоги", „Страшна ніч у Зоо".
АПОЛЬО: „Цісарева і я" (Ліяна Гарвей).
АТЛЯНТИК: „Гра змислів".
ВАНДА: „Атлянтида", „Якби я мав мільон".
ГРАЖИНА: „Гармонія" большевицька музична комедія.
КАСІНО: „Невільниця з Манделяй".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Румба" „Зачарований млин".
МАРУСЕНЬКА: „Поворот Натана Деpера" і „Колишня і теперішня Москва".
МІРАЖ: „Весняна парада" з Фр. Гааль.
МУЗА: „Пан без помешкання".
ПАКС: „Голгофта".
ПАЛЯС: „Пісня сонця".
ПАН: „Не хочу знати хто ти".
РАЙ: „Дама з Музею Руж".
СВІТ: Похорони марш. Пілсудського.
СОНЦЕ: „Нині живемо", ревія „Ґрунт то перший".
СТИЛЕВЕ: „Буря в склянці води" і ревія.
УТІХА: „Таємниця експресу ч. 6" та ревія з М. Белявським.
ХИМЕРА: „Місто під терором".

Закордонне радіо.

Субота, 6. липня 1935.

Відень (506,8) 19·10 Музична ревія, 22·10 Симфонічний концерт, **Прага** (460,2) 9·15 Камеральні дуети, 18·35 Клясична музика, 19·15 Легка музика, **Париж** (1649) 20·45 „Йосиф" біблійна опера, **Штрасбург** (349,2) 20·30 Концерт солістів, **Кенігсвустергавзен** (1571) 23·00 Просимо до танцю, **Мінхен** (405,4) 13·45 Популярна музика, **Рим** (420,8) 20·40 „Іль пікольо Марат" оп. Масканя.

Неділя, 7. липня 1935.

Відень (506,8) 11·45 Концерт, 16·20 Камеральна музика, **Брюсель** (483,9) 20·00 Симфонічний концерт, **Прага** (270,2) 10·00 Сальоновий квартет, 12·15 Легка музика, 22·45 Танкова музика, **Штрасбург** (349,2) 18·30 Концерт солістів, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·00 Весела музична всячина, 16·00 Пополуднева музика, **Ляйпціг** (382,2) 15·00 Камеральна музика, 20·00 Вечірній концерт, **Міляно** (221,1) 20·40 „Ля Кабрера" — лірична драма і „Фльорентійська весна" — опера, **Рим** (420,8) 20·40 Симфонічний концерт, 22·30 Легка і танкова музика.

Львівське радіо.

Субота, 6. липня 1935.

6·30 Ранішня авд., 8·25 Практичні вказівки, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вісти, 12·05 Полудн. денник, 12·15, 16·15 Гр. пл., 13·00 Хвилина для жінок, 13·05, 16·00, 22·30 Трансмісія з Варшави, 13·30 Концерт побажань (гр. пл.), 14·30 Концерт, 15·15 Біржа, 15·25 Морська торговля, 15·30 Авдиція для дітей, 16·30 Учімся плавати, 16·50 Мандрівка Іванни, 17·00 З наших літниськ і живців, 18·00 Спорт. порадник, 18·10 Хвилина поезії, 18·15 Ціла Польща співає, 18·30 Огляд видавництв, 18·40 Сільва рерум, 1·45 Фортепяновийресітал, 19·05 Програма на черговий день, 19·15 Рекламовий концерт, 19·30 Пісні, 19·15 Актуальна гутірка, 20·00 Похвала патосу, 20·10 З оперетoк Легара, 20·45 Вечірній денник, 20·55 Образки в життя колишньої і теперішньої Польщі, 21·30 На рівнині, 22·00 Спорт. вісти, 22·10 Весела сирена, 23·00 Комунікати.

Неділя, 7. липня 1935.

8·20 Ранішня авдиція, 10·00 Богослуження з Кракова і грамофонові плити, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольогічні вісти, 14·00 Найгарніша грамоф. плита, 15·00 Хор донських козаків, 15·22, 15·45, 17·00, 18·30, 19·50, 23·00, 23·30 Трансмісія з Варшави, 15·35, 23·03 Грамофонові плити, 16·45 Типи екзотичної повісти, 18·00 Трансмісія з табору військового приспосіблення, 18·15 Пісні, 19·00 Програма на черговий день, 19·10 Рекламовий концерт, 19·25 Збаражська авдиція, 21·30 Весела львівська хвилина, 22·00 Спортові вісти.

БІЖРА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·26·50 зол.

У Варшаві були такі курси: Берлін, 213.00, Голяндія 360.10, Льондон 26.13, Нюйорк чеки 5.29 1/4, Нюйорк кабель 5.29 1/2, Париж 34.98·50, Прага 22.09, Цюріх 173.00, Італія 43·80.

Золото: Долари 9·02—9·08, Франки фр. 34·50—35·00, Дукати 82·00—82·75, Корони 36·20—36·80, Рублі 4·60 — 4·70. 1 гр. зол. 5·924.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·50, Фльорени 0·85, 1 гр ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Т. К. З. 43·00—44·00, 5 проц. дол. Б. Г. 51·00—53·00, 4 проц. Зол. Б. Г. 43·00—44·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 46·00—48·00, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—55·00, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Акції та цінні папери.

Банк Польський 90·25—90·75 зол.

Премійки.

Доларівки 52·50 — 54·00, Інвестиційна 104·00—107·50, Будівельна 42·00—44·00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 5. липня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла дес.	2·10 зол.
1 кг. масла ексорт.	2·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·60 „

Ціни на молоко не ставить.

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, на молоко і сметану вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 5. VII. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята від 50 дкг.	за 1 кг.	0·90 зол.
Мол. однор. кури I. кл.	„	0·80 „
Пантарки	„ „	1·30 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

Когутів, качок, гусей, індичок та індиків з огляду на кінець сезону не приймає.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.